

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЗА ДОГОВОРОМ ПРО НАДАННЯ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУ

ТРОЦЬОК Ніна Валеріївна - кандидат юридичних наук, юридичний факультет Національного авіаційного університету

<https://orcid.org/0000-0002-5943-8694>

УДК 347.457

DOI

Цель статьи заключается в исследовании понятия «потребительский кредит» и раскрытии особенностей правового регулирования отношений по договору о предоставлении потребительского кредита в связи с принятием Закона Украины № 891- IX «О внесении изменений в некоторые законы Украины относительно потребительского кредитования и формирования и обращения кредитных историй». Для достижения поставленной цели были использованы общие и специальные научные методы, в частности такие, как: сравнительно-правовой, системно-структурный методы, а также метод анализа действующего отечественного законодательства. Обсуждения. Поиск современных теоретико-методологических подходов к изучению дефиниции «потребительский кредит», определение сторон договора о предоставлении потребительского кредита, анализ законодательных новелл по определению условий договора потребительского кредита.

Ключевые слова: потребительское кредитование, кредит, потребительский кредит, договор о потребительском кредите, кредитор, потребитель.

Постановка проблеми

Після періоду значного скорочення частки позикових коштів, викликаного російською військовою агресією проти України та економічним спадом, обсяг споживчого кредитування в Україні стрімко зростає протягом 2014-2018 років. Основним «драйвером» зростання обсягів кредитування були невеликі незабезпечені кредити, тобто споживчі

кредити, тоді як забезпечені довгострокові іпотечні позики становили лише 2% від обсягу нових кредитів [1, с. 4]. Проте, з квітня 2020 року попит на споживчі кредити в банківській системі суттєво скоротився через спричинену пандемією COVID-19 економічну кризу та у зв'язку із запровадженням органами державної влади карантинних обмежень, що, у свою чергу, сприяло укладенню договорів про надання споживчого кредиту із мікрофінансовими організаціями через мережу Інтернет (онлайн-кредитування). Разом з тим, варто зауважити, що в Україні є тисячі фактів, що пов'язані з недобросовісною діяльністю даних організацій, що працюють на ринку фінансових послуг. Така ситуація, яка наразі склалась з безконтрольною та хаотичною діяльністю фінансових установ небанківського сектору загрожує фінансовій стабільності країни та заганяє велику кількість громадян у кредитну пастку. Так, за даними Національного банку України (далі – НБУ) і Нацкомфінпослуг, у третьому кварталі 2018 року обсяг кредитів, які надані макрофінансовими організаціями, перевищив 11 млрд грн., а вже за рік – у третьому кварталі 2019-го обсяги зросли ще на 57%, що становило близько 40 млрд грн. У тому числі, й зросла кількість онлайн-угод до 10 млн. [2, 3] У зв'язку з цим, 15 вересня 2020 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 891-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій», який з 1 січня 2021 року поси-

лив захист споживачів «мікрокредитів» від необґрунтованого боргового навантаження, а також убезпечив кредиторів від недобросовісних позичальників.

Усе вище викладене свідчить про актуальність дослідження сучасного стану правового регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту.

Стан дослідження

Питанням правового регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту в Україні приділені праці провідних науковців та практиків, таких як: А. Ю. Бабаскіна, А. М. Іваненко, С. М. Лепех, В. В. Луця, Т. М. Ларіної, І. А. Мельника, О. В. Оніщенко, В. Я. Погребняка, Я. М. Шевченко, Г. Ю. Шемшученка, В. П. Янишена та інших. Однак, ці питання розглядались здебільшого у загальному контексті кредитних відносин та без урахування останніх змін до законодавства України у сфері споживчого кредитування.

Метою цієї статті є дослідження поняття «споживчий кредит» та розкриття особливостей правового регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту у зв'язку із прийняттям Закону України № 891-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій».

Виклад основних положень

Особливий інтерес на сучасному етапі розвитку суспільства викликає сфера споживчого кредитування та його правове регулювання. Адже споживче кредитування відіграє значну роль у забезпеченні соціальних потреб населення, формуванні платоспроможного попиту, який, у свою чергу, впливає на розвиток економіки країни.

В основі споживчого кредитування лежить економіко-правова категорія кредиту. Великий енциклопедичний юридичний словник містить наступне визначення кредиту (лат. *creditum* – позика, борг, від *credere* – довіряти): відносини у зв'язку з передачею грошей або матеріальних цінностей у тимчасове користування за умови їх повернення. Основними формами його є банківський кре-

дит, що надається як грошова позика, і споживчий кредит, що використовується у грошовій і товарній формах [4, с. 425].

Відповідно до п.11 ст.1 Закону України «Про споживче кредитування», який є безпосереднім регулятором відносин за договором про надання споживчого кредиту, споживчий кредит (кредит) - грошові кошти, що надаються споживачу (позичальникові) на придбання товарів (робіт, послуг) для задоволення потреб, не пов'язаних з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [5]. Слід зазначити, що це визначення не є універсальним, оскільки ч. 2 ст. 3 Закону України «Про споживче кредитування» визначено вичерпний перелік випадків, на які не поширюються його положення. Ця норма частково була імплементована з Директиви 2008/48/ЄС щодо виключення окремих видів кредитних договорів з переліку споживчих [6]. До таких випадків відносяться:

1) договори, що містять умову про споживчий кредит у формі кредитування рахунку зі строком погашення кредиту до одного місяця;

2) договори-позики, що не передбачають сплати процентів чи будь-яких інших платежів за користування наданими за такими договорами грошовими коштами;

3) кредитні договори, метою яких є надання споживачу права вчиняти правочини з фінансовими інструментами, якщо такі правочини вчиняються за участю чи за посередництвом кредитодавця або іншого професійного учасника ринку цінних паперів;

4) кредити, що надаються за договорами, укладеними в результаті врегулювання спору шляхом укладання мирової угоди, затвердженої судом;

5) кредити, що надаються тільки в рамках відповідних державних програм або програм органів місцевого самоврядування визначеному колу фізичних осіб і передбачають окремі, визначені такими програмами, умови кредитування, у тому числі виплату процентів за користування кредитом;

6) несанкціонований овердрафт, що є перевищенням суми операції, здійсненої за

рахунком, над сумою встановленого кредитного ліміту, що обумовлений договором між кредитором та споживачем і не є прогнозованим за розміром та часом виникнення;

7) кредити, що надаються ломбардами у разі передання предмета застави на збереження ломбарду, за умови що зобов'язання споживача обмежуються вартістю предмета застави [5].

Що стосується дослідження дефініції «споживчий кредит» у науковій правовій літературі, то варто відзначити, що не існує єдиної точки зору щодо визначення цього поняття. Так, наприклад, Т. Ларіна зазначає, що споживчий кредит є самостійним видом кредитних зобов'язань цільового характеру, який надається кредитною організацією фізичним особам з метою придбання ними товарів тривалого використання для потреб, не пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності, на строк, що не перевищує трьох років [7, с. 78].

На думку В. Погребняка, споживчий кредит – це кошти в іноземній чи національній валюті, що надаються банком або іншою фінансовою установою, які отримали в установленому законодавством порядку ліцензію на проведення кредитних операцій, фізичній особі на придбання товарів, оплату результатів робіт, послуг, з метою задоволення її особистих, сімейних, побутових та інших потреб, не пов'язаних зі здійсненням нею підприємницької діяльності, на умовах забезпечення, повернення, строковості, платності й цільової спрямованості [8, с. 38].

З точки зору С. Глущенко, споживчий кредит – це грошові кошти, які надаються населенню на задоволення потреб кінцевого споживання [9, с. 91].

А. Киричук визначає поняття споживчого кредиту як договору, за яким банк або інша фінансова установа (кредитор) зобов'язується надати кошти (кредит) фізичній особі (позичальнику) з метою придбання останнім товарів (робіт, послуг) для особистих, сімейних, домашніх та інших потреб, не пов'язаних із здійсненням підприємницької діяльності, у розмірі й на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути отриману суму грошей і сплатити проценти за неї [10, с. 42].

Зважаючи на наведене вважаємо, що різноманіття доктринальних підходів до поняття «споживчий кредит» у правових дослідженнях призводить до незрозуміння на практиці сутності такої цивілістичної конструкції, і, як наслідок, порушень прав позичальників у цих відносинах.

Кредитування, у тому числі й споживче, за своєю правовою природою є зобов'язальними відносинами і здійснюється на договірних засадах. Відповідно до частин 1 та 3 ст. 1054 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [11] за кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитор) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти. Відповідно до п.1. ст. 1 ЗУ «Про споживче кредитування», договір про споживчий кредит – це вид кредитного договору, за яким кредитор зобов'язується надати споживчий кредит у розмірі та на умовах, встановлених договором, а споживач (позичальник) зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти за користування кредитом на умовах, встановлених договором [5].

Зазначимо, що таке законодавче визначення цього правочину в цілому відповідає поняттю кредитного договору, яке міститься в статті 1054 ЦК України, уточнюючи при цьому специфічні ознаки договору споживчого кредиту (цільове використання та суб'єктний склад).

Під цільовим використанням слід розуміти використання коштів для задоволення споживчих потреб, а не для отримання економічного ефекту. Тому на спроможність позичальника повернути кошти, отримані в кредит, не впливає визначення конкретного предмета вкладення цих коштів. У зв'язку з цим вважаємо, що цільове використання коштів при споживчому кредиті може зазначатись у договорі у разі бажання однієї із сторін.

Специфіка ж суб'єктного складу договору про надання споживчого кредиту полягає в тому, що його сторонами є кредитор – банк або інша фінансова установа, яка відповідно до закону має право надавати споживчі

кредити, та споживач, яким є лише фізична особа, яка уклала або має намір укласти договір про споживчий кредит.

Крім кредиторів та споживачів (позичальників), Закон України «Про споживче кредитування» [5] вводить до кола учасників відносин, пов'язаних із споживчим кредитуванням, також кредитних посередників: кредитних брокерів – юридичних осіб або фізичних осіб – підприємців, які від свого імені в інтересах кредитора здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у сфері споживчого кредитування та кредитних агентів – фізичних осіб, фізичних осіб – підприємців або юридичних осіб, які діють на підставі договору доручення із кредитором від імені та в інтересах кредитора і виконують частину його обов'язків за договором про споживчий кредит.

З метою забезпечення належної інформованості, обізнаності споживача кредитної послуги щодо майбутньої домовленості до її укладення кредитор або кредитний посередник надає споживачу інформацію, необхідну для порівняння різних пропозицій кредитора з метою прийняття споживачем обґрунтованого рішення про укладення відповідного договору, у тому числі з урахуванням обрання певного типу кредиту. Зазначена інформація безоплатно надається кредитором споживачу за спеціальною формою (паспорт споживчого кредиту), у письмовій формі (у паперовому вигляді або у вигляді електронного документа) із зазначенням дати надання такої інформації та терміну її актуальності.

Варто погодитися із думкою О. Оніщенко та Ю. Степанової, що інститут інформування споживача має велике значення з огляду на те, що у відносинах банк-споживач присутня інформаційна диспропорція. Тому необхідною передумовою захисту прав споживачів є здійснення відкритої кредитної політики щодо інформування потенційних клієнтів про реальну ціну кредиту [12, с. 111].

Аналізуючи питання щодо умов домовленості між кредитором та позичальником, слід зауважити, що законодавством окремо також встановлені вимоги. Так, ст. 12 Закону «Про споживче кредиту-

вання» не містить переліку істотних умов, але передбачає, які умови в досліджуваній домовленості повинні зазначатися: 1) найменування та місцезнаходження кредитора та кредитного посередника (за наявності), прізвище, ім'я, по батькові та місце проживання споживача (позичальника); 2) тип кредиту (кредит, кредитна лінія, кредитування рахунку тощо), мета отримання кредиту; 3) загальний розмір наданого кредиту; 4) порядок та умови надання кредиту; 5) строк, на який надається кредит; 6) необхідність укладення договорів щодо додаткових чи супутніх послуг третіх осіб, пов'язаних з отриманням, обслуговуванням та поверненням кредиту (за наявності); 7) види забезпечення наданого кредиту (якщо кредит надається за умови отримання забезпечення); 8) процентна ставка за кредитом, її тип (фіксована чи змінювана), порядок її обчислення, у тому числі порядок зміни, та сплати процентів; 9) орієнтовна реальна річна процентна ставка та орієнтовна загальна вартість кредиту для споживача на дату укладення договору про споживчий кредит; 10) порядок повернення кредиту та сплати процентів за користування споживчим кредитом, включно із кількістю платежів, їх розміром та періодичністю внесення, у вигляді графіка платежів (у разі кредитування у вигляді кредитування рахунку, кредитної лінії графік платежів може не надаватися); 11) інформація про наслідки прострочення виконання зобов'язань зі сплати платежів, у тому числі розмір неустойки, процентної ставки, інших платежів, які застосовуються чи стягуються при невиконанні зобов'язання за договором про споживчий кредит; 12) порядок та умови відмови від надання та одержання кредиту; 13) порядок дострокового повернення кредиту; 14) відповідальність сторін за порушення умов договору.

У ході нашого дослідження ми приєднуємось до наукової позиції С. Лепех, що вказане законодавче положення не є вдалим, оскільки не є зрозумілими наслідки недотримання цієї вимоги.

Недоліком законодавчої термінології в наведеній статті є також розкриття умов договору через економічні категорії, оперування якими не притаманне цивільно-правовому

регулюванню. Так, умова про предмет визначена через такі поняття, як тип кредиту (кредит, кредитна лінія, кредитування рахунку, ін.) та загальний розмір наданого кредиту. Зважаючи на те, що договір споживчого кредиту належить за чинним законодавством до групи договорів про надання послуг, умова про його предмет має не лише містити характеристику фінансових активів, щодо яких сторони домовляються, але й розкривати суть самої послуги, тобто дій із надання цих активів [13, с. 30].

Варто зазначити, що із прийняттям 15 вересня 2020 року Верховною Радою України Закону України № 891-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій» [14] обов'язковою умовою для укладення договору про споживчий кредит є згода споживача на доступ до інформації, що складає його кредитну історію, та на збір, зберігання, використання та поширення через бюро кредитних історій, включене до Єдиного реєстру бюро кредитних історій, інформації щодо нього та цього кредиту. Відсутність такої згоди споживача має наслідком відмову кредитодавця в укладенні договору та здійсненні кредитної операції.

Таке рішення Парламенту спричинене стрімким зростанням попиту на «мікрокредитування», а також необхідністю унормування цієї сфери правовідносин та підвищення якості системи кредитних історій фізичних осіб. Адже останнім часом усе більше громадян мали чимало проблем через те, що вимоги до розкриття інформації не поширювалися на так звані «мікрокредити».

Відмітимо, що договір про надання споживчого кредиту укладається у письмовій формі (у паперовому вигляді або у вигляді електронного документа). Кожна сторона договору отримує по одному примірнику договору з додатками до нього. Примірник договору, що належить споживачу, має бути переданий йому невідкладно після підписання договору сторонами.

Особливістю у регулюванні правовідносин у сфері споживчого кредитування є визначення кредитодавцем можливості укладення договору про споживчий кредит також на підставі відповідного запиту (заяви)

споживача, у тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку (наприклад, через мережу Інтернет), та оцінки кредитоспроможності споживача.

Ще однією новацією у сфері регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту є встановлення обов'язку для кредитодавця безоплатно передавати інформацію щодо всіх споживчих кредитів хоча б до одного бюро кредитних історій, включеного до Єдиного реєстру бюро кредитних історій та скорочення строку внесення кредитним бюро отриманих від кредитодавця відомостей. Так, відповідно до ч.2 ст. 9 Закону України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» [15], користувач передає інформацію до Бюро не пізніше двох робочих днів з дня укладення кредитного правочину або зміни інформації про суб'єкта кредитної історії. Раніше на цю процедуру законодавством передбачалося сім днів.

У свою чергу, споживач наділяється правом відмовитися від договору про споживчий кредит та достроково його повернути. Так, відповідно до ст. 15 Закону України «Про споживче кредитування» [5] споживач має право протягом 14 календарних днів з дня укладення договору про споживчий кредит без пояснення причин відмовитися від нього, навіть у разі якщо він отримав грошові кошти, письмово повідомивши про свій намір кредитодавця в межах вказаного строку. Така відмова обумовлюється обов'язком споживача протягом семи календарних днів з дати подання письмового повідомлення повернути кредитодавцю одержані за договором грошові кошти та сплатити проценти за період фактичного користування коштами за встановленою договором ставкою. Будь-яких інших платежів, пов'язаних з його відмовою від договору, споживач не сплачує.

Якщо ж говорити про відповідальність споживача за договором про надання споживчого кредиту, то варто наголосити, що у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій» [14], ст. 21. Закону України «Про споживче кредитування» [5] було доповнено ч.3, згідно з якою, максимальна сукупна сума штрафів і пені

за порушення споживачем виконання його зобов'язань на підставі договору про споживчий кредит, загальний розмір кредиту за яким не перевищує мінімальної заробітної плати, не може перевищувати розмір подвійної суми, одержаної споживачем за таким договором, і не може бути збільшена за домовленістю сторін. Ця законодавча норма є гарантією у споживача та дає можливість захистити його від неправомірних дій, у першу чергу, мікрофінансових організацій. Адже до набрання чинності цього законодавчого акту, мікрофінансові організації, наприклад, такі як «Moneyveo», ТОВ «Швидка фінансова допомога», надавали кредити населенню під високі проценти та із зазначенням у договорі жорстких санкцій за прострочення, які могли потроїти чи навіть збільшити борг споживача вдсятеро. Так, згідно зі статистичними даними, протягом липня-вересня 2020 року Національний банк України отримав 2965 скарг громадян на роботу фінансових компаній (без урахування страхових компаній, кредитних спілок, ломбардів). Ознаки порушення прав мали 52,7 % скарг [16].

Висновок

Запроваджені законодавчі зміни у сфері споживчого кредитування в Україні надають гарантії споживачам «мікрокредитів» та забезпечують механізми їх захисту від неправомірних дій, насамперед, макрофінансових організацій. Попри переважну кількість змін на користь клієнтів фінансових установ, також Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій» обмежує можливість отримувати безмежну кількість швидких кредитів без наміру їх повертати, тим самим захищаючи фінансові установи від збільшення проблемної заборгованості.

Проте, незважаючи на позитивну динаміку в роботі законодавчих органів держави щодо правового регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту, на нашу думку необхідно: 1) прийняти Проєкт Закону від 19.10.2020 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту боржників при

врегулюванні простроченої заборгованості» [17], який дозволить забезпечити захист прав боржників та третіх осіб під час врегулювання простроченої заборгованості за договорами споживчого кредитування, шляхом запровадження на законодавчому рівні вимог до етичної поведінки кредиторів та колекторських компаній під час взаємодії із споживачами; 2) найближчим часом розглянути та прийняти проєкт Закону України від 02.03.2021 «Про захист прав позичальників у межах договорів мікрокредитування та мікропозики» [18], мета якого - врегулювати правовідносини, що виникають стосовно договорів мікрокредитування, мікропозики, які надаються позичальникам фінансовими установами, які підпадають під визначення небанківських фінансових організацій, винятковим видом діяльності яких є надання фінансових послуг, та банками, і відносин, що виникають між позичальником і кредитором (новим чи наступним кредитором).

Література

1. Csajbok A., Dadashova P., Shykin P., Vonnak V. Споживче кредитування в Україні: оцінка рівноважного рівня. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2020. No. 249. P.4-13.
2. Кредитний «лічильник» для мікропозик запроцює по-новому. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2888668-kreditnij-licilnik-dla-mikropozik-zapracue-ponovomu.html>.
3. Мікрофінансові організації підписали Кодекс професійної етики. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2884805-mikrofinansovi-organizacii-pidpisali-kodeks-profesijnoi-etiki.html>.
4. Ісаєва Н. К. Кредит. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Юрид. думка, 2012. 1020 с.
5. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 р. № 1734-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 39. Ст. 294.
6. EU Directive 2008/48/EC as of 23 April 2008. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0048>.

7. Глібок С.В. Деякі питання регламентування надання банками споживчих кредитів. *Державне будівництво і місцеве самоврядування*. 2008. №15. С. 78-87.

8. Погребняк В.Я. Визначення поняття споживчого кредиту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2015. №16. Т.2. С. 37-39.

9. Кредитний ринок: інститути та інструменти: навч. посіб. Київ: ВД «Києво-Могилянська Академія», 2009. 158 с.

10. Киричук А.А. Потребительский кредит: защита прав заемщика *Законодательство*. 2007. №12. С. 40-43.

11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 47. Ст. 408.

12. Оніщенко О.В., Степанова Ю.О. Сучасні тенденції розвитку та проблемні питання споживчого кредитування в Україні. *Юридичний вісник «Повітряне та космічне право»*. 2015. № 4(37). С.109-114.

13. Лепех С. Умови договору споживчого кредиту. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №9. С. 29-33.

14. Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій : Закон України від 15.09.2020 р. № 891-IX. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/891-20#Text>.

15. Про організацію формування та обігу кредитних історій : Закон України від 23.06.2005 № 2704-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. №47. Ст. 320.

16. 505% річних і жорстке «вибивання» боргів: чим небезпечні швидкі онлайн-кредити. URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1054379.html>.

17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту боржників при врегулюванні простроченої заборгованості : проект Закону від 19.10.2020. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70219.

18. Про захист прав позичальників у межах договорів мікрокредитування та мікропозики : проект Закону України від 02.03.2021. *Верховна Рада України* : офіц. веб-

сайт. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71281.

Literatura

1. Csajbok A., Dadashova P., Shykin P., Vonnak B. Spozhyvche kredytuvannia v Ukraini: otsinka rivnovazhnoho rivnia. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2020. No. 249. P.4-13.

2. Kredytnyi «lichylnyk» dlia mikropozyk zapratsiue po-novomu. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2888668-kreditnij-licilnik-dla-mikropozik-zapracue-ponovomu.html>.

3. Mikrofinansovi orhanizatsii pidpysaly Kodeks profesiinoi etyki. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2884805-mikrofinansovi-organizacii-pidpisali-kodeks-profesijnoi-etiki.html>.

4. Isaieva N. K. Kredyt. Velykyi entsyklopedychnyi yurydychnyi slovnyk / za red. Yu. S. Shemshuchenka. 2-he vyd., pererobl. i dopov. Kyiv: Yuryd. dumka, 2012. 1020 s.

5. Pro spozhyvche kredytuvannia : Zakon Ukrainy vid 15.11.2016 r. № 1734-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2020. № 39. St. 294.

6. EU Directive 2008/48/EC of 23 April 2008. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0048>.

7. Hlibko S.V. Deiaki pytannia rehlementuvannia nadannia bankamy spozhyvchykh kredytiv. *Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovriaduvannia*. 2008. №15. S. 78-87.

8. Pohrebniak V.Ia. Vyznachennia poniattia spozhyvchoho kredytu. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurydsprudentsiia*. 2015. №16. Т.2. S. 37-39.

9. Kredytnyi rynek: instytuty ta instrumenty: navch. posib. Kyiv: VD «Kyievo-Mohylianska Akademiia», 2009. 158 s.

10. Kyrychuk A.A. Potrebytelskyi kredyt: zashchyta prav zaemshchyka *Zakonodatelstvo*. 2007. №12. S. 40-43.

11. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2020. № 47. St. 408.

12. Onishchenko O.V., Stepanova Yu.O. Suchasni tendentsii rozvytku ta problemni pytannia spozhyvchoho kredytuvannia v Ukraini. *Yurydychnyi visnyk «Povitriane ta kosmichne pravo»*. 2015. № 4(37). S.109-114.

АНОТАЦІЯ

Мета статті полягає у дослідженні поняття «споживчий кредит» та розкритті особливостей правового регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту у зв'язку із прийняттям Закону України № 891-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо споживчого кредитування і формування та обігу кредитних історій». Для досягнення визначеної мети були використані загальні та спеціальні наукові методи, зокрема, такі як: порівняльно-правовий, системно-структурний методи, а також метод аналізу чинного вітчизняного законодавства. Обговорення. Пошук сучасних теоретико-методологічних підходів до вивчення дефініції «споживчий кредит», визначення сторін договору про надання споживчого кредиту, аналіз законодавчих новел щодо визначення умов договору споживчого кредиту.

Ключові слова: споживче кредитування, кредит, споживчий кредит, договір про споживчий кредит, кредитодавець, споживач.

13. Lepekh С. Umovy dohovoru spozhyvchoho kredytu. *Pidpriumnystvo, hospodarstvo i pravo*. 2017. №9. S. 29-33.

14. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo spozhyvchoho kredytuvannia i formuvannia ta obihu kredytnykh istorii : Zakon Ukrainy vid 15.09.2020 r. № 891-IX. *Verkhovna Rada Ukrainy* : ofits. veb-sait. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/891-20#Text>.

15. Pro orhanizatsiiu formuvannia ta obihu kredytnykh istorii : Zakon Ukrainy vid 23.06.2005 № 2704-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2019. №47. St. 320.

16. 505% richnykh i zhorstke «vybyvannia» borhiv: chym nebezpechni shvydki onlain-kredyty. URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1054379.html>.

17. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zakhystu borzhnykiv pry vrehuliuivanni prostrochenoi zaborhovanosti : proekt Zakonu vid 19.10.2020. *Verkhovna Rada Ukrainy* : ofits. veb-sait. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?p3511=70219.

18. Pro zakhyst prav pozychalnykiv u mezhakh dohovoriv mikro kredytuvannia ta mikropozyky : proekt Zakonu Ukrainy vid

02.03.2021. *Verkhovna Rada Ukrainy* : ofits. veb-sait. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?p3511=71281.

Trotsyuk Nina - Candidate of Law, Faculty of Law, National Aviation University

PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION OF RELATIONS UNDER THE CONTRACT ON PROVISION OF CONSUMER CREDIT

Despite numerous studies in the field of concluding a credit agreement, the analysis of the current legislation on the legal regulation of relations under the contract loan agreement needs special attention. In the article the author searches for modern theoretical and methodological approaches to the study of the definition of «consumer credit», identifies the parties to the agreement on consumer credit, analyzes legislative novelties to determine the terms of the consumer credit agreement.

It is noted that of special interest at the present stage of development of society is the sphere of consumer lending and its legal regulation, because consumer lending plays a significant role in securing the social needs of the population, the formation of effective demand, which, in turn, affects economic development.

The lack of legislative terminology in Art. 12 of the Law «On Consumer Lending», according to the author, is the disclosure of the terms of the contract through economic categories, the using of which is not inherent in civil law regulation.

It was found that the peculiarity of the regulation of legal relations in the field of consumer lending is the subjective composition of the contract, determining by the lender the possibility of concluding a consumer credit agreement on the basis of the consumer's request (application), including using remote communication (via the Internet), and assessing consumer creditworthiness.

It is concluded that despite the positive dynamics in the work of legislative bodies of the state on the legal regulation of relations under the consumer credit agreement, it is necessary: 1) to consolidate the concept of «microcredit», «microloan» at the legislative level; 2) to adopt the draft Law of 19.10.2020 «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Protection of Debtors in Settlement of Overdue Debts» and the draft Law of Ukraine of 02.03.2021 «On Protection of Borrowers' Rights under Microcredit and Microloan Agreements».

Key words: consumer crediting, credit, consumer credit, consumer credit agreement, lender, consumer.